

futuris temporibus in jure ipsius monasterii divina pietas voluerit augere ex donis et oblationibus decimisque fidelium, absque ullius personæ contradictione firmitate perpetua perfruatur. Cæterum hoc deliberantes decernimus ut congruis temporibus nostræ sollicitudini ecclesiasticæ intimetur, qualiter religio monastica regulari habitu dirigatur concordiaque convenienti ecclesiastico ritu mancipetur, ne forte, quod absit, sub hujus privilegii obtentu animus gressusque rectitudinis vestræ a norma justitiæ aliquo modo retorqueatur. Et neque regi, neque episcopo cuilibet, vel comiti, vel alii magnæ parvæque personæ licitum sit quam licet vim inferre, sine aliquam controversiam facere in rebus vel familiis ejusdem sæpe dicti venerabilis monasterii. Et auctoritate nostra interdiciamus ut nulla femina inibi ingredi unquam præsumat. Nemo in eodem monasterio venerabili, vel in cæteris ejus locis placitum habeat. Nemo servos vel colonos ad aliquod servitium constringat, illis tantum exceptis personis quibus abbas ad utilitatem suæ necessitatis assensum præbuerit. Eligendi sibi abbatem quando opus fuerit fratres in-

ter se potestatem omnimodis habeant secundum regulam sancti Benedicti sine ullius personæ contradictione. Et tibi, fili dilecte Huoggi, quia te bene eruditum et eloquentem virum esse novimus, verbum Dei prædicare auctoritate sancti Petri, et concedimus et præcipimus. Igitur statuentes apostolica cura decernimus per hujus decreti nostri paginam ut quicumque cujuslibet Ecclesiæ antistites vel quacunque dignitate prædita persona hanc privilegii nostri auctoritatem quam prærogativa principis apostolorum firmamus, temerare præsumpserit, nisi cito resipiscat, anathema sit et iram Dei incurrens, a cætu sanctorum omnium extorris existat, et nihilominus præfati monasterii dignitas a nobis indubia permaneat. Qui autem custos exstiterit, benedictionem et gratiam a Domino consequatur.

Scriptum per manum Leonis scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Maio, indictione 4. Bene valete. Datum quinta decima Kalendarum Junii per manum Anastasii primicerii defensorum sanctæ sedis apostolicæ, imperante domno piissimo Augusto Ludovico a Deo coronato magno imperatore anno.

ANNO DOMINI DCCCXV.

CHRISTOPHORUS

SEDIS APOSTOLICÆ INVASOR.

NOTITIA HISTORICA IN CHRISTOPHORUM.

(Ex Conciliis Mansi:)

Christophorus invasor sedis apostolicæ, pari modo ab invasore Sergio pontificatu dejicitur, quo ille prædecessorem suum Leonem V legitime electum sede sua amoverat. Nam cum septem menses sedem pontificiam tenuisset, dejectus est e sede violenter per Sergium, strictusque vinculis, et in carcerem trusus, per vim inductus vitam et habitum monasticum suscepit.

DIPLOMA CHRISTOPHORI

In confirmationem privilegiorum abbatiæ Corbeiensis in diœcesi Ambianensi.

CHRISTOPHORUS episcopus, servus servorum Dei, universis episcopis Galliarum.

Cum Romanæ sedis pontificem constet omnium Ecclesiarum Christi caput fore, ac si beati Petri apostolorum principis vices agentem, cui Christus ait: *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et tibi dabo claves regni cælorum,* nulli cunctandum est quod cunctæ Ecclesiæ paci, saluti et quieti prospicere nos oporteat, præcipue tamen his qui ad nos necessitatis suæ causas deferre voluerint. Unde cognoscat omnium sanctorum Galliæ præsulum charissima fraternitas quod vir venerabilis Franco abbas ex monasterio Corbeis provincis Galliarum, quod est constructum in pago

Ambianensi super fluvium Sommam, adiit nos per venerabilem coepiscopum nostrum Orgarium, petens ut nostræ auctoritatis privilegio præcepta vel edicta eorum et imperatorum antiquis aut modernis temporibus eidem loco concessa firmarem; necnon privilegia episcoporum, unum a præsule Ambianensi Bertelrido, ad cujus diœcesim locus ipse pertinet, et coepiscopis suis factum, et primitus ædificato suo monasterio datum; aliud longe postea regnante Carolo, ab Hincmaro Rhemensi archiepiscopo et universali concilio episcoporum Galliæ conscriptum; præterea privilegia beatæ memoriæ Benedicti et Nicolai prædecessorum nostrorum, in quibus omnibus statutum est ut præfatum monasterium Cor-

beis rerum suarum liberam obtineat dominationem, et eligendi sibi abbatem de suis semper habeat potestatem, contradictores vero et repugnantes huic sanctioni anathemate damnandos. Qua de re noverrit omnis cœtus episcoporum Galliæ quod privilegia sanctorum episcoporum Galliæ, sive sedis Romanæ, cui auctore Deo præsidemus, jam dicto monasterio Corbeis concessa, nostræ auctoritatis edicto roboramus, et omnem resistantem divino iudicio damnandum denuntiamus. Super hæc autem jam dictus abbas Franco cum congregatione sibi commissa obsecrat, ut quia, divina decernente justitia, piratarum sævitia, maritima Galliæ loca, in quibus et ipsum monasterium situm est, adeo devastantur, ut nulli extra munitiones manenti liber relinquantur locus, cujus etiam vastitatis impulsu cogente, sæpe memoratum monasterium muro munitum est; quatenus idem, sicut prius, in abbatis et fratrum potestate perpetuo maneat, ita ut neque comes, nec quilibet iudex, aut manendi, aut aliquid contra volun-

(a) In Dauberii, qui hoc diploma edidit, Spicilegio habetur *indictione* VII, hoc est anno Ch. 903, cujus Kalend. Septemb. *indict.* VII, numerari cœperat.

tatem abbatis et fratrum inibi agendi potestatem præsumere audeat, ne forte concessa ab initio privilegia violentur. Quorum petitionem justam et pro tempore opportunam judicantes, decernimus, ne aliqua sive ecclesiastica, sive sæcularis persona contra roborata nostra auctoritate privilegia venire audeat; sed sicut hæcenus, ita deinceps in futurum inconcussa permaneant. Et quia præteritorum casus nos cautos faciunt in futurum, omnem huic sanctæ auctoritati renitentem, nisi eis, quos læsit, digne satisfecerit, alienum a cœtu fidelium et hic et in futuro decernimus; omnes vero his nostris sancti scilicet Petri successoris decretis faventes, gratiæ suæ ubertate Dominus replere dignetur.

Scriptum per manum Sergii scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Decembri, (a) *indictione* XI, septimo Kal. Januarii, imperante domno nostro piissimo augusto Ludovico a Deo coronato imperatore sanctissimo. Valet.

Tunc revera sedebat in Romana cathedra Christophorus, juxta supputationem Pagii.

ANNO DOMINI DCCCXVIII.

REMIGIUS

MONACHUS S. GERMANI ANTISSIODORENSIS, ORDINIS S. BNEEDICTI.

NOTITIA HISTORICA IN REMIGIUM.

(Apud Fabric., *Bibl. med. et inf. Lat.*)

Remigius, monachus cœnobii S. Germani *Antissiodorensis*, ord. S. Benedicti, post annum 882 a Fulcone archiepiscopo Rhemensi ad scholam ibi regendam evocatus est, teste Flodaordo *Hist. Rhem.* IV, 9. Operose de illo egit *Historia litteraria Galliæ* tom. VI, p. 99. Edidit ille :

1. *Expositionem Missæ*, quod opusculum Alcuino tribuerunt, quippe quod c. 40 libri de divinis Officiis constituit, observante Eccardo rerum Francic. xxvii, 28. Multa ex Marco Floro desumpisse notat Bulaeus *Hist. Academiæ Parisinæ* tom. I, pag. 635, Possevinus librum *de Officiis divinis* colon. 1536, excusum memorat; nescio an idem sit cum hac *Expositione Missæ*. Exstat tom. XVI *Bibl. PP.* maximæ p. 883.

2. *Expositionem in undecim prophetas minores*, quæ una cum Oeumenio et Areta prodiit Antuerpiæ 1545.

3. *Commentaria in Psalmos*, ex Ambrosio, Augustino et Cassiodoro consarcinata. Colon. 1536, fol. Et hæc quidem tria habentur tom. XVI *Bibl. PP.* Lugdun.

4. *Commentarius in Epistolas Pauli*, qui vulgo Remigio Rhemensi vel Haymoni (a) tribuitur, ad nostrum potius pertinet, quia Gregorius Magnus cum Beda ibi citatur, et Saracenorum mentio sit. Sub nomine nostri prodisse in *Bibl. PP.* Coloniensi tradit Caveus, quod longe secius est. Nam tomo V ejusque parte tertia expresse habetur *Remigii Rhe-*

mensis episcopi Explanatio Epistolarum Paulinarum ex editione Jo. Bapt. Villalpandi. Rom. 1598, fol. Mogunt. 1614. fol. In *Bibl.* vero Lugdunensi tom. VIII, p. 883, Remigio Lugdunensi ascribitur. Vide *Historiam Galliæ litterariam* tom. III, p. 162.

5. *Commentarius in Apocalypsin*, qui vulgo Haimoni tribuitur ad nostrum spectat. Nam is ex quadam modestia nomen suum scriptis non addidit, vel etiam *Reymonis* aut *Raymonis* abbreviatum nomen adjecit, unde Haymonem fecerunt in his non sati exercitati. Stylus enim est Remigii nostri, prout observat abbas Lebeuf tom. I *Dissert. ad Hist. Gallicam* spectantium, p. 279, qui etiam singularem de hac re dissertationem promittit. Ut obiter hoc addamus, abbas modo laudatus ibidem illud agit, ut *Honorium*, quem huc usque *Augustodunensem* vocarunt, Germaniæ potius vindicet, ut *Augustæ* vel *Vindelicorum* vel *Rauracorum* tribuendus sit.

6. *Epistola ad Dadonem episcopum Viridunensem*, in qua explicat quid de Gog et Magog apud Ezechielem intelligendum sit, et de Hungrorum origine quædam narrat, habetur in *Collectione amplissima* Edm. Martene et Urstni Durand tom. I, p. 230. Quamvis etiam tantum litteræ initials R. et D. in codice Florensi existant, tempora tamen conveniunt, et sub finem epistolæ *congregationem S. Germani* vocat *fratres et dominos suos*.

7. *Commentarius in Genesis* editus est a Bern. Pezio

(a) Nam in codice Casinensi, Possevino teste scribitur *Raimo*.